

RODIČE V SÍTI

METODICKÁ PŘÍRUČKA K VIDEOSPOTŮM

Rodiče v síti

Metodická příručka k videospotům

© Mgr. Nina Moravcová

Kraje pro bezpečný internet s podporou Ministerstva vnitra ČR v rámci projektu prevence kriminality © 2018

Obsah

Úvod

Práce s metodickou příručkou

Témata

Pravidla používání domácího počítače

Pracovní list č. 1

Bezpečně na internetu

Pracovní list č. 2

Hesla vs. důvěra

Pracovní list č. 3

YouTube

Pracovní list č. 4

První mobil

Pracovní list č. 5

Pracujeme do školy

Pracovní list č. 6

Sociální sítě/Dětské chaty

Pracovní list č. 7

Kdo si hraje, nezlobí

Pracovní list č. 8

Kyberšikana

Pracovní list č. 9

Fotím, tedy jsem

Pracovní list č. 10

Úvod

Milí rodiče,

v dnešní době jsme téměř všichni uživateli počítačů, mobilních telefonů a internetu. Využíváme moderní technologie nejen v práci, ale i doma pro zábavu a relaxaci. Vy, rodiče malých a dospívajících dětí, jste z generace tzv. digitálních přistěhovalců. To znamená, že digitální technologie přišly až v průběhu vašich životů. Nejste s mobily, tablety a internetem v kontaktu od malička. Oproti tomu jsou vaše děti z generace tzv. digitálních domorodců. Do digitálního věku se již narodily a na váš mobilní telefon se sáply ještě v plenkách. Dětem přijdou technologie samozřejmé a stejně tak je využívají. Jako samozřejmost. Vám, rodičům, kteří tuto zkušenost a porovnání se svým dětstvím a dospíváním nemáte, tak může leckdy přijít na mysl, že jsou vaše ratolesti na mobilu neustále. A mezigenerační konflikt na sebe nenechá dlouho čekat.

Tato příručka a s ní spojená vzdělávací videa pro rodiče, která najdete na [YouTube kanálu KPBI – Kraje pro bezpečný internet](#), se snaží rodičům pootevřít svět očima dnešních dětí v problematice užívání moderních technologií. A nejen to. Všichni uživatelé, ať už dospělí či děti, se vstupem do on-line prostoru stávají členy celosvětové komunity, která by mezi sebou měla dodržovat určitá „pravidla hry“ tak, aby se internet nestal nekonečným prostorem ke krádežím, urážení, pronásledování či šíření nenávisti. Naše videa a metodická příručka se v deseti dílech věnují právě bezpečnému a zodpovědnému chování na internetu. A to nejen vůči druhým lidem, ale především také vůči sobě samotnému. Protože stále platí, že co člověk jednou nahraje na internet, už tam o něm může navždy zůstat. A žádný zákonný nárok na to „být zapomenut“ na tom nic nezmění.

Doufáme, že metodická příručka a videa pomohou vám rodičům a vašim dětem nejen najít společnou „internetovou“ řeč, ale také se zábavnou formou dozvědět informace o bezpečném on-line chování, které si můžete společně upevnit při vyplňování našich pracovních listů.

Pokud chceme, aby byl internet příjemné a bezpečné místo, začněme u sebe a snažme se jít dětem příkladem stejně jako v reálném životě. I když ne vždy jde o lehkou cestu, věříme, že se to vyplatí.

Práce s metodickou příručkou

Každá kapitola se podrobněji věnuje jednomu z deseti témat, se kterými jste se seznámili (anebo se teprve seznámíte) ve videích na našem již zmíněném YouTube kanálu KPBI – Kraje pro bezpečný internet.

Každé téma je v této příručce rozděleno do čtyř částí – stručné shrnutí tématu ve videu, doplňující informace k tématu, které najdete pod názvem „Co se do videa nevešlo“, doporučení pro práci s pracovním listem pro děti a samotný pracovní list.

Doufáme, že videa i pracovní listy budou sloužit nejen k rozšíření obzorů rodičů a dětí v problematice internetové bezpečnosti, ale také k příjemně stráveným společným chvílím.

1. Pravidla používání domácího počítače

Shrnutí dílu: Počítač je přirozenou součástí života dnešních dětí. Pravidla jeho používání jsou ale v rukou jejich rodičů. Najdete zde tipy, čemu všemu věnovat pozornost, aby se vaše děti naučily používat počítač správně nejen po technické stránce, ale i zodpovědně vůči ostatním uživatelům i samy sobě.

Co se do videa nevešlo: Ve videospotu rozebíráme i možnost zabezpečovacích softwarů, které vašim dětem zamezí přístup k závadnému obsahu, nebo omezí čas strávený na počítači či mobilu. Žádný systém ale není tak dokonalý, aby fungoval navždy a všude. Guru v počítačové technice, americká společnost Apple, vyvinula jeden takovýto software jménem Screen Time. Má za úkol dětem zavřít aplikaci po uplynutí doby, kterou rodič nastavil. Děti jsou ale vynalézavé a již sedmileté byly schopny tento software obejít, a to např. tak triviálním krokem, jako je přenastavení času na tabletu/mobilu. Jednoduše vrátily čas zpět a mohly v používání své oblíbené aplikace vesele pokračovat.¹

Doporučení pro pracovní list: Tento pracovní list je myšlen jako „smlouva“ mezi rodičem a dítětem, ve které svými podpisy stvrdí dohodnutá pravidla používání domácího počítače. V bodě 6 si s dítětem ujasněte, co má dělat v případě, když třeba omylem smaže cizí soubor nebo mu na monitoru vyskočí oznamovací okno, jehož obsahu nebude rozumět. Má za vámi jít hned, nebo to chvíli počkat? Má si to vyřešit sám? Může mu pomoci starší sourozenec?

V bodě 8 si můžete doplnit své vlastní pravidlo pro používání domácího počítače. Každá rodina je specifická a má své vlastní zvyklosti, rituály a potřeby. Pokud vám v našem seznamu pravidel některé chybí, je tento bod právě pro vás. Pokud vás zatím nic navíc nenapadá, nechte tento bod klidně volný. Třeba ho doplníte až časem, nebo nikdy.

Každá smlouva, kterou uzavíráme ve světě dospělých, s sebou nese informace o tom, co se stane, když ji nedodržíme. Stejně tak by mělo dítě vědět, co se stane, když domluvená „pravidla hry“ poruší. Tresty doporučujeme udělovat spíše symbolické, například zkrácený čas strávený u počítače po dobu několika dnů. A kde jsou tresty, měly by být i odměny. Opět stačí v symbolické rovině.

Vážnost tomuto dokumentu dodáte tím, že ji společně podepíšete jako opravdovou smlouvu. Dítě bude mít pocit zodpovědnosti, „dospělosti“ a rovnocennosti. Domluvená pravidla se mu pak budou dodržovat mnohem lépe.

¹ MARTINŮ, ONDŘEJ. *Apple vymyslel omezení používání aplikací. Dětem se ho podařilo obejít.* MAFRA, a. s. © 1999-2018. *Mobil.idnes.cz* [online]. 7. 11. 2018. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: https://mobil.idnes.cz/iphone-apple-screen-time-prolomeni-dtw-/iphone.aspx?c=A181105_151650_iphone_oma&fbclid=IwAR28w7JOamA-NsuXOwjDfp-9CtwcC1S3iHZYNU1RN5dBC3TEpkwp_ZfbrSO

PRAVIDLA POUŽÍVÁNÍ DOMÁCÍHO POČÍTAČE

PRACOVNÍ LIST 1.

1) Na počítač můžu chodit sám po svolení rodiče pouze s rodičem

2) Na počítači můžu strávit minut/hodin denně.

3) Můžu spouštět a používat tyto programy:

.....

4) Můžu chodit sám na internet? Ano Ne

5) Můžu do PC sám dávat CD/DVD/flashku apod.? Ano Ne

6) Co mám udělat, když se mi na počítači něco nepovede?

.....

7) Můžu počítač používat i pro zábavu? A jakou?

.....

8) Místo pro vlastní pravidlo:

9) Když nedodržím tato pravidla, stane se...???

10) Když tato pravidla budu svědomitě dodržovat,

Pravidla byla podepsána dne:

.....
dítě

.....
rodič

2. Pravidla bezpečného používání internetu

Shrnutí dílu: Podobně jako v předchozí kapitole si i zde s dítětem nastavte pravidla, která přizpůsobíte jeho věku a školním povinnostem. Buďte pro své děti vzorem i při používání internetu, učí se od vás, často mimoděk. Věnujte pozornost nejen technické stránce věci, ale také té lidské. Mluvte s dítětem o hodnotě soukromí, slušném chování. Varujte ho před podvodníky, kteří se vyskytují nejen v realitě, ale i na internetu.

Co se do videa nevešlo: Podle nejnovějšího výzkumu mapujícího chování českých rodičů v on-line světě z dílny Univerzity Palackého v Olomouci jsou samotní rodiče poněkud na štiřu s uváděním soukromých informací o sobě samých. 92,5% z nich běžně zveřejňuje své jméno a příjmení, fotografii obličeje (68,62%) a e-mail (41,63%). Skoro 11% rodičů také disponuje falešným účtem. Zajímavá je i podkapitola „*Rodič jako pachatel*“, ve které se rodiče přiznali k následujícím prohřeškům:

- Šíření své intimní fotografie (sexting) – 4,21%
- Verbální agrese, ponižování, zesměšňování – 3,75%
- Proniknutí do cizího účtu bez svolení majitele – 3,57%
- Záměrné negativní hodnocení služeb (řemeslníci, hotely...) – 2,2%
- Šíření fotografie, která měla druhého ztrapnit, zesměšnit apod. – 2,1%²

Doporučení pro pracovní list: Pro tuto kapitolu jsme pro vaše dítě připravili nenáročnou osmisměrku. V ní musí vyškrtat 15 slov nebo slovních spojení, která se vztahují k ochraně soukromí a slušného chování na internetu. Hravou formou si tak procvičí, jaké údaje o sobě a svých blízkých nemá na internetu vyzrazovat, a také, jaké chování vůči ostatním uživatelům není vhodné. Po vyškrtání všech slov zůstane v osmisměrce 19 písmen, která vaše dítě vypíše na volné čárky pod osmisměrku. Dostane se tak k tajence *Soukromí máš jen jedno!*

² KOPECKÝ, KAMIL; SZOTKOWSKI, RENÉ. *Rodič a rodičovství v digitální éře (výzkumná zpráva)*. 1. vydání. Olomouc: O2 Czech Republic a Univerzita Palackého v Olomouci – Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, 2018. s. 14-15, 17-18. [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/107-rodic-a-rodicovstvi-v-digitalni-ere-2018/file>

OSMISMĚRKA

PRACOVNÍ LIST 2.

Abys byl na internetu správný gentleman nebo pravá dáma, kteří se umějí slušně chovat, a zároveň na sebe cizím lidem neprozradí nic ze svého soukromí, nikdy bys neměl psát nebo posílat následující věci ostatním lidem:

- adresa bydliště • telefon • rodné číslo • hesla • adresa školy
- datum narození • termín dovolené • PIN ke kartě • jména rodičů • nahé fotky
- fotky v prádle • posměšky • urážky • nadávky • nenávisť

A	D	R	E	S	A	B	Y	D	L	I	Š	T	Ě
D	A		S			O		Y	Y	U	S	K	N
R	T	E	L	E	F	O	N	K	R	I	A	O	A
E	U		M				Š	Ž	V	Í	L		D
S	M	M			Á	Ě	Š	Á			S		Á
A	N				M	J	N	R	E		E	N	V
Š	A			S		E		U			H		K
K	R		O		N	A	H	É	F	O	T	K	Y
O	O	P	J	O	L	S	Í	Č	É	N	D	O	R
L	Z	E	P	I	N	K	E	K	A	R	T	Ě	D
Y	E	J	M	É	N	A	R	O	D	I	Č	Ů	N
É	N	E	L	O	V	O	D	N	Í	M	R	E	T
O	Í	E	L	D	Á	R	P	V	Y	K	T	O	F

Najdi všechny výše uvedené prohřešky v osmisměrce, vyškrtej je a zbylá písmenka vypiš na řádky níže – dostaneš tak tajenku:

-----!!!

3. Hesla vs. důvěra

Shrnutí dílu: Pro zabezpečení účtů jsou důležitá silná hesla, která se nedají uhodnout, ale také zodpovědné zacházení s nimi – nikam se nepíší a nikomu se nesdělují. Pozor si dáváme i na možné odkoukání z klávesnice. Rodičovské dilema – znát nebo neznat hesla svých dětí? Je víc soukromí jednotlivce nebo jeho bezpečnost? Pomoci vám může „obálková metoda“.

Co se do videa nevešlo: Společnost TeamID už sedm let v řadě analyzuje uniklá hesla z celého světa. Není s podivem, že už 5 let po sobě se o první dvě příčky dělí číselná řada „123456“ a „password“ v nejrůznějších jazykových mutacích, v češtině tedy „heslo“. Pokud vás zajímají i další oblíbená hesla ze světové Top 100 za rok 2017, podívejte se na web <https://www.cnews.cz/nejpouzivanejsi-hesla-2017>³.

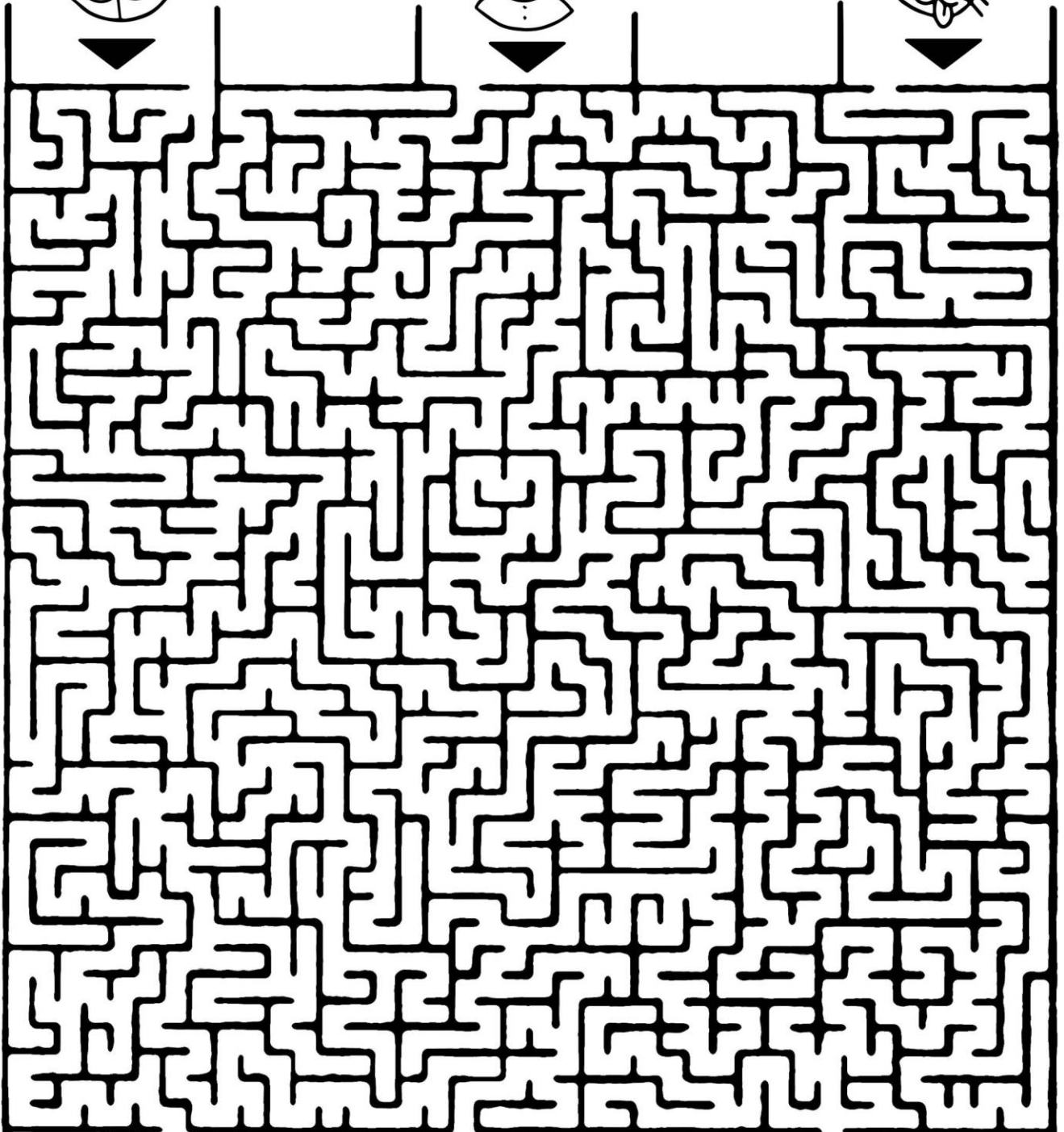
Doporučení pro pracovní list: Ve třetím pracovním listě čeká na děti osmisměrka. Jája, Kája a pes Pája mají najít cestu ke správnému heslu. Ještě předtím, než se do hledání cesty pustíte, můžete si s vaším dítětem říci, které ze tří hesel „heslo“, „koblihaautolampička“ a „123456“ se mu zdá jako nejméně bezpečné. Vy již víte, že první a třetí heslo z nabídky bezpečné nejsou, a pokud jste si pustili naše video s Natylou, které bylo zmíněno ve videu, víte i to, že v současnosti se za bezpečné heslo považuje takové, které nejde uhodnout. Nejde o souvislý text, ale současně je lehčí na zapamatování než kombinace velkých a malých písmen, číslic a speciálních znaků. Správnou odpovědí v bludišti je tedy heslo „koblihaautolampička“, ke kterému najde cestu pes Pája.

³ VÁCLAVÍK, LUKÁŠ. *Nejpoužívanějšími hesly roku 2017 jsou... znovu 123456 a password*. Mladá fronta a. s. ©2018. *Cnews.cz* [online]. 20. 12. 2017 [cit. 2018-11-11]. Dostupné z <https://www.cnews.cz/nejpouzivanejsi-hesla-2017>

BLUDIŠTĚ

PRACOVNÍ LIST 3.

Jája, Kája a pes Pája hledají cestu k bezpečnému heslu.
Kdo z nich zvolil správné heslo?

„HESLO“

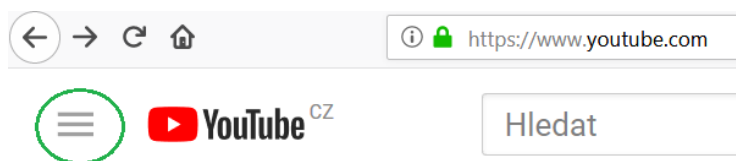
„KOBLIHAAUTOLAMPIČKA“

„123456“

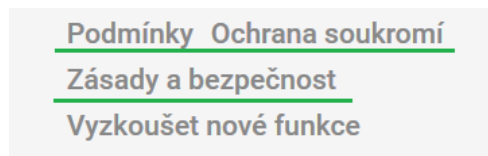
4. YouTube

Shrnutí dílu: YouTube obsahuje nejvíce volně sdíleného videoobsahu na světě a je tím přitažlivý nejen pro děti, ale i dospělé. Jako jakákoli jiná sociální síť má i tato svá pevně daná pravidla užívání a zveřejňování obsahu. Ta musí dodržovat nejen pouhý divák, ale samozřejmě i samotní YouTubeři. YouTube nabízí možnost rodičovské kontroly „Omezený režim“, který však, stejně jako všechny ostatní softwarové nástroje, není 100% spolehlivý.

Co se do videa nevešlo: Každá internetová sociální síť nebo služba se řídí svými pravidly a zásadami. Založením svého účtu dáváte s těmito pravidly a zásadami svůj výslovný souhlas. Má se automaticky za to, že jste si všechny dokumenty přečetli a souhlasíte s nimi. Ruku na srdce – dělá to málokdo a je to škoda. Lidé by možná poté nesdíleli takové materiály jako doposud, kdyby věděli, co se s nimi může stát a jak dlouho budou archivovány po celém světě. Zkuste si projít dokumenty společnosti YouTube. Dostanete se k nim přes úvodní stránku (zelený ovál na obr. 1). Poté si kurzorem sjedete dolů, a tam již najdete dokumenty s názvy *Podmínky*, *Ochrana soukromí* a *Zásady a bezpečnost* (obr. 2). V posledně jmenovaném odkazu najdete mj. tipy, jak zabezpečit účty nejen pro malé děti, ale i pro mladistvé, kde a jak nahlašovat závadný obsah apod.

Obr. 1

Obr. 2

Doporučení pro pracovní list: V pracovním listě najdete 10 pravidel, kterými se musíme řídit při používání YouTube. 4 z nich jsou ale smyšlené, a to následující:

- 1) Účet na YouTube si může ze zákona zařídit každé dítě starší 13 let.
- 4) YouTube spravedlivě potrestá každého, kdo napíše urážlivý komentář pod jakékoli video.
- 8) Pokud někdo zveřejnil vaše osobní informace nebo bez vašeho souhlasu nahrál video s vámi, pracovníci YouTube to sami včas odhalí a učiní tomuto chování přítrž.
- 10) Zveřejňování videí, ve kterých je hodně sprostých slov a urážek, je samozřejmostí. Tato videa řadíme na stránce vždy nejvýše.

Mluvte se svými dětmi o tom, že používání každé sociální sítě s sebou nese zodpovědnost ke druhým lidem. Posmívání, hanlivé komentáře pod videy nebo nadávky jsou nejen proti podmínkám užívání všech sociálních sítí, ale především proti dobrému vychování. Je ale bohužel pravda, že internetová mezilidská komunikace je plná vulgarit a nevhodného chování. Děti si toho dříve nebo později všimnou. Vedme je k tomu, že tohle není ta správná cesta, jak si mají budovat svojí (nejen) virtuální identitu.

KVÍZ

PRACOVNÍ LIST 4.

Všichni, kdo používají YouTube, musí dodržovat jeho pravidla. Ta jsou vypsána např. v dokumentu Podmínky poskytování služeb, nebo Pokyny pro komunitu. Každý uživatel YouTube by si je měl přečíst a souhlasit s nimi. Jak jsi na tom s jejich znalostí ty?

Níže je uvedeno 10 tvrzení, 6 z nich je převzato právě z výše uvedených dokumentů. Víš, která to jsou?

- 1) Účet na YouTube si může ze zákona zařídit každé dítě starší 13 let.
- 2) Nezveřejňujte videa, která nabádají jiné uživatele a zejména děti k věcem, které jim mohou přivodit vážné zranění.
- 3) Nelze zveřejňovat videa s násilnými nebo krutými záběry, jejichž záměrem je především šokovat, vyhledávat senzaci nebo které jsou samoučelné.
- 4) YouTube spravedlivě potrestá každého, kdo napíše urážlivý komentář pod jakékoli video.
- 5) Na YouTube není povoleno vkládat urážlivá videa nebo komentáře. Jestliže obtěžování překročí určitou hranici a přeroste v úmyslný útok, můžete je nahlásit a bude odstraněno.
- 6) Pokud někdo zveřejnil vaše osobní informace nebo bez vašeho souhlasu nahrál video s vámi, můžete požádat o odstranění příslušného obsahu na základě našich pokynů k ochraně osobních údajů.
- 7) Jako držitel účtu YouTube můžete nahrávat svůj obsah. Jak jistě chápete, společnost YouTube bez ohledu na to, zda bude takový obsah zveřejněn či nikoliv, nezaručuje důvěrnost žádného obsahu.
- 8) Pokud někdo zveřejnil vaše osobní informace nebo bez vašeho souhlasu nahrál video s vámi, pracovníci YouTube to sami včas odhalí a učiní tomuto chování přítrž.
- 9) YouTube se výslovně zříká jakékoliv odpovědnosti v souvislosti s obsahem, který na YouTube jeho uživatelé nahrají.
- 10) Zveřejňování videí, ve kterých je hodně sprostých slov a urážek, je samozřejmostí. Tato videa řadíme na stránce vždy nejvýše.

5. První mobil

Shrnutí dílu: Univerzální, „správný“ věk na pořízení prvního mobilu neexistuje. Zvažte potřeby svojí rodiny a třeba i místních zvyklostí ve věkové skupině vašeho dítěte. Zabezpečte mobil před viry a zloději, a to nejen těmi z masa a kostí, ale i před zloději v podobě aplikací, které kradou citlivé údaje přímo z telefonu, a ještě s vaším souhlasem. Zjistěte, jak může mobilní telefon používat vaše dítě ve své škole.

Co se do videa nevešlo: Podle dat z již citovaného průzkumu *Rodič a rodičovství v digitální éře* dostávají děti od rodičů vlastní mobil nejčastěji mezi 7. a 9. rokem, ale do kontaktu s ním přijdou mnohem dříve – rodiče uvádějí, že svůj mobil zapůjčují dětem již od 1 roku. Zajímavý je i údaj o tom, že svůj vlastní tablet má 11,87% dětí ve věku 5 let, tedy minimálně o dva roky dříve, než dostanou svůj vlastní mobil.⁴

Doporučení pro pracovní list: Tento pracovní list je obdobou pracovního listu č. 1, kde jste si s dítětem vymezovali „pravidla hry“ při používání domácího počítače. Spolu s mobilem na dítě přenášíte i zodpovědnost a vyjadřujete mu tím důvěru. Aby vaše dítě mohlo zodpovědně jednat a vaši důvěru neztratit, byť nechtěně, ujasněte si hned na začátku, co s mobilem smí a nesmí dělat. Doporučujeme si na tyto otázky nejdříve odpovědět sami za sebe, abyste pak mohli své dítě lépe směřovat ke „správným“ odpovědím, či mu dokázali vysvětlit, proč něco nesmí dělat. Stejně jako v prvním pracovním listu máte i zde možnost napsat si vlastní pravidlo, které bude vyhovovat potřebám vaší rodiny.

Na konci jsme ještě zmínili několik tipů pro ochranu mobilu, ale i pro ochranu dítěte samotného. Povídejte si chvilku o tématu volání či zpráv od cizích lidí. Některá taková volání mohou být neškodná, když si lidé spletou telefonní číslo, jiná můžou být cíleným útokem na majitele telefonu. Ale třeba i po telefonu uzavřená smlouva na nový tablet „za korunu“ by vám mohla dost znepříjemnit život.

Nevynechejte ani připomínku toho, že zneužití linek Integrovaného záchranného systému (policie, hasiči, záchranka) je nelegální. Dítě by se dopustilo přestupku podle zákona o elektronických komunikacích (§ 33 odst. 11 zákona č. 127/2005 Sb.⁵) a mohla by mu být, či spíše vám coby zákonným zástupcům, udělena pokuta až ve výši 100.000 Kč. Tento čin by ale mohl být posuzován i jako trestný čin „Šíření poplašné zprávy“ (§ 357 Zákona č. 40/2009⁶).

⁴ KOPECKÝ, KAMIL; SZOTKOWSKI, RENÉ. *Rodič a rodičovství v digitální éře (výzkumná zpráva)*. 1. vydání. Olomouc: O2 Czech Republic a Univerzita Palackého v Olomouci – Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, 2018. s. 7-8. [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/107-rodic-a-rodicovstvi-v-digitalni-ere-2018/file>

⁵ Zákon č. 127 ze dne 22. února 2005 o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 43. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-127>

⁶ Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 (trestní zákoník). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

PRVNÍ MOBIL

PRACOVNÍ LIST 5.

Mít svůj vlastní mobil je bezva věc! Rodiče ti však dali nejen telefon, ale také důvěru, že už jsi velká holka nebo velký kluk a s mobilem budeš zacházet rozumně. Pojď si spolu s rodiči zodpovědět pár otázek a naučit se něco o zodpovědném používání mobilního telefonu.

Kolik peněz můžu za měsíc utratit?

Můžu sám volat ostatním lidem a psát SMSky?.....

Můžu půjčovat mobil kamarádům?

Kde mám mít mobil schovaný?.....

Můžu sám chodit na internet? Pokud ano, tak na jaké stránky?.....

Než si stáhnou nějakou aplikaci do mobilu, musím se zeptat rodičů?.....

Můžu zvedat hovory z cizího čísla?

Tady máš s rodiči prostor napsat si ještě nějaká vlastní pravidla:.....

Tipy pro ochranu tvého mobilu:

- Mimo domov nenechávej mobil bez dozoru, snížíš tak možnost krádeže.
- Nedávej mobil na přímé slunce, do vody, nebo na mráz. Fakt to nemá rád.
- Nenos mobil v zadní kapse kalhot. Stačí na něj jednou zapomenout a skončí třeba v záchodě.

Tipy pro tvou ochranu:

- Nedávej své telefonní číslo cizím lidem, ani ho nepiš jen tak někam na internet.
- Neodpovídej na zprávy od cizích lidí.
- Pokud ti volá někdo neznámý, vždy o tom řekni rodičům.
- Nevolej ze zvědavosti na cizí čísla, ani na tísňová volání (záchranka, policie, hasiči).

6. Pracujeme do školy

Shrnutí dílu: Povinná školní výuka počítačů se dnes nevyhne žádnému dítěti. Bez přístupu k počítači se vaše dítě neobejde, proto je nutné mu zajistit buď vlastní počítač, nebo mu na něj umožnit přístup např. u spolužáka. Při výběru informací do referátu věnujte pozornost jejich výběru tak, aby byly podstatné, správné a ověřitelné. Informace ověřujte alespoň ze tří zdrojů, a to nejen internetových, ale i tištěných. Nikdy nezapomeňte uvést všechny zdroje, ze kterých jste čerpali.

Co se do videa nevešlo: Někteří rodiče si možná kladou otázku, zda používání počítačů ve výuce a pro výuku nemá negativní vliv na proces samotného učení a množství nabytých informací. Yalda T. Uhls ve své knize *Mediální mámy a digitální tátové* uvádí výsledky své studie z Kalifornské univerzity v Los Angeles, ve které zkoumala schopnost porozumění a zapamatování textu u studentů, kteří informace čerpali z monitoru počítače, z tabletu a z papíru. Studenti všech tří skupin dosahovali srovnatelných výsledků, takže nemusíme mít strach, že by děti nebyly schopné text pochopit i z jiného než papírového média. Uhls na druhou stranu ale také zmiňuje rozdíly v myšlenkových pochodech u zapisování poznámek. Pokud si zapisujeme poznámky rukou, snažíme se informace zjednodušit = kódovat už při přepisu, naučíme se nacházet to podstatné, protože není možné, abychom stihli v ruce zapsat slovo od slova. Naopak při psaní poznámek do počítače nás to svádí ke kompletnímu přepisu textu, pouze automaticky ťukáme do klávesnice to, co slyšíme, aniž bychom se nad tím zamysleli. Náš mozek si pak více pamatuje to, kam jsme si soubor uložili, kde informace najdu, nikoli, o čem jsem vlastně psal. Pokud si vaše děti rády dělají poznámky do počítače, vedte je k tomu, aby postupovaly stejně jako u psaní rukou – kódovaly podstatné informace a nezapisovaly všechno jako roboti.⁷

Doporučení k pracovnímu listu: V pracovním listu si můžete vyzkoušet napsat referát nanečisto a správně. Šest zvýrazněných bodů slouží jako nápověda pro vás a vaše dítě, v samotném textu „načisto“ být obsaženy nemusí. Před samotným psaním textu s dítětem promyslete, co všechno budete k jeho vytvoření potřebovat. Zaměřte jeho pozornost na knihy a časopisy, zajděte spolu do knihovny a společně si potřebné tituly najděte. Takto získané informace porovnejte s články na internetu a vymyslete vlastní text. Děti rády zkoumají nové věci, vstřebávají informace jako houby a třeba se návštěva knihovny a hledání v tajemných regálech stane vaší společnou oblíbenou činností.

⁷ UHLS, YALDA T. *Mediální mámy a digitální tátové. Rady, které na internetu nenajdete*. 1. vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1317-8. 240 s. s. 161-163.

PRACUJEME DO ŠKOLY

PRACOVNÍ LIST 6.

Dej s rodiči hlavy dohromady a s pomocí knih, časopisů a internetu vypracuj referát o slunéčku sedmitečném, které všichni známe hlavně jako berušku. Pište v celých větách tak, aby vám vznikl článek podobný jako z časopisu.

SLUNÉČKO SEDMITEČNÉ

1. Klasifikace – říše, kmen, čeleď, rod...

Slunéčko sedmitečné patří do...

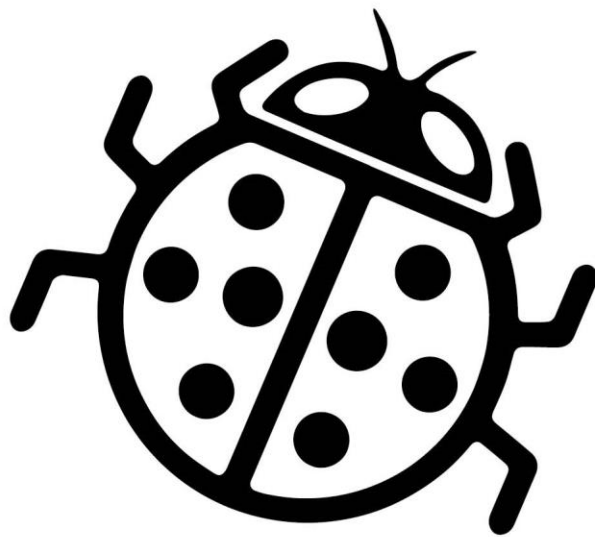
2. Výskyt – kde všude ho najdeme

3. Vývoj

4. Čím se živí

5. Zajímavost na konec

6. Zdroje

Tip: Správné bibliografické citace se v současnosti uvádějí podle normy ČSN ISO 690.

Informace o slunéčku sedmitečném jste mohli najít třeba zde: BELLMANN, Heiko. *Hmyz – Nový průvodce přírodou*. Praha: Knižní klub, 2015. 256 s. ISBN 978-80-242-4708-3.

7. Sociální sítě/Dětské chaty

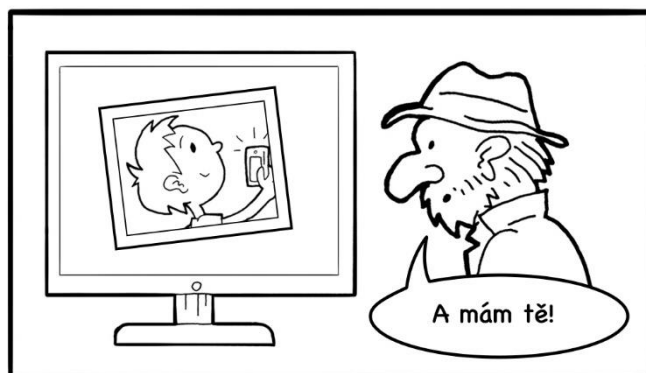
Shrnutí dílu: Sociální sítě jsou pro dnešní děti samozřejmostí. Berou je jako normální komunikační nástroj, pro ně stejně potřebný jako komunikace tváří v tvář. Nemá smysl jim to zakazovat, ale spíše upřít svou pozornost na bezpečné používání sociálních sítí s důrazem na zachování soukromí a slušného chování.

Co se do videa nevešlo: Jedním z reálných nebezpečí, které na děti během internetové komunikace číhá, je jev zvaný **kybergrooming**. Při něm se dospělý člověk snaží navázat přátelství s dítětem se záměrem ho zneužít, a to velmi často sexuálně. Útok probíhá v několika krocích. Nejdříve se dospělý začne s vytipovaným dítětem jen tak nezávazně bavit, ať už pod svojí vlastní identitou, nebo, častěji, pod smyšlenou identitou, kdy se útočník vydává za vrstevníka dítěte. Útočník si dává na čas, klidně si dokáže s takto nezávaznou komunikací vystačit i několik měsíců, aby mu začalo dítě bezmezně důvěřovat. Varujícím signálem je, a o tom by měly vaše děti vědět, že je bude navádět, aby o kamarádství s ním nikomu neříkaly, a už vůbec ne rodičům. Během svých stále více a více důvěrných konverzací na sebe dítě bezděky prozradí spoustu osobních údajů, např. kde bydlí, kam chodí do školy, svoje telefonní číslo, často útočníkovi pošlou svoji fotografii, leckdy i v lechtivém vyzývavé či přímo sexuální póze. Stávají se tak snadno vydíratelnou kořistí. I proto neustále zdůrazňujeme, jak je důležité si chránit své soukromí a nebavit se s cizími lidmi. Pokud dítě odmítne se s útočníkem sejít v realitě nebo mu už nechce posílat další a další erotické fotky, vyvine útočník na dítě tak velký psychický nátlak skrze vydírání a vyhrožování, že by to těžce nesl i dospělý, natož malé dítě či dospívající. Pokud by se i vaše dítě zapletlo do sítí kybergroomingu a sebralo by odvahu se vám svěřit, ukočíte svoje rozhárané emoce a své dítě obejměte a podpořte. Na výčitky a „výchovné koncerty“ bude času dost později (a často k nim ani nedojde, samotná zkušenost působí poměrně výchovně...), teď vaše dítě potřebuje okamžitou psychickou pomoc. Ale nejen tu. Zajistěte všechny důkazy a okamžitě vše nahlaste policii. Útočník obvykle nemá kontakt jen s jednou obětí, naopak bývá v kontaktu souběžně až s desítkami dalších dětí, kterým hrozí velké nebezpečí (sexuálního) útoku v realitě.

A jak pomoci dětem identifikovat, zda si opravdu píšou s tím, za koho se dotyčný vydává? Není to vůbec těžké. Ať poprosí svého on-line kamaráda, aby se vyfotil v nějaké netradiční poloze, kterou mu vaše dítě samo nadiktuje. Třeba s učebnicí matematiky v ruce, s bačkorou na levé noze a vyplazeným jazykem. A ať k tomu ještě přidá papír, na kterém bude napsáno, jaký den a v kolik hodin ho o to vaše dítě požádalo. Takovou fotku bude kamarád na internetu těžko hledat. Pokud ji pošle obratem, identita je ověřena (ale pořád to neznamená, že ho nový kamarád nemůže navádět k nepravostem). Pokud fotku nepošle, bude se vymlouvat, že ji pošle déle apod., je to podezřelé. Buď fotku cizího dítěte dotváří ve Photoshopu, nebo shání reálné dítě, které by mu zapózovalo dle vašich požadavků.

Doporučení k pracovnímu listu: V pracovním listu na vás a vaše dítě čeká komiks. Vystupuje v něm Petr, neznámý děda a Monika. Tento list se dotýká rozporu mezi tím, co jsme ochotni na sebe prozradit cizím lidem tváří v tvář, a naopak, co jsme ochotní o sobě vyrazdit

na internetu mnohem více cizím lidem. Poslední okénko v komiksu chybí, vy ho vidíte níže. Ukažte ho dítěti ale až poté, co si samo zkusí tipnout, jak příběh dopadne.

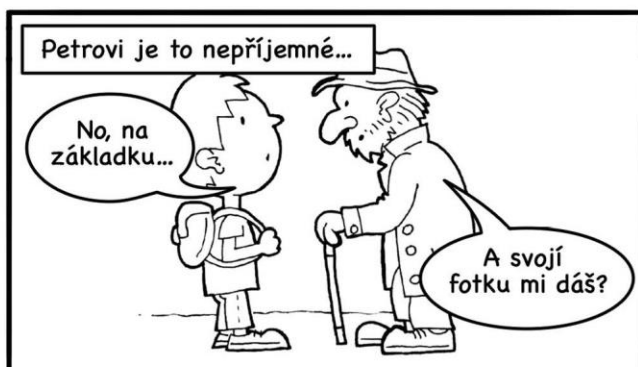
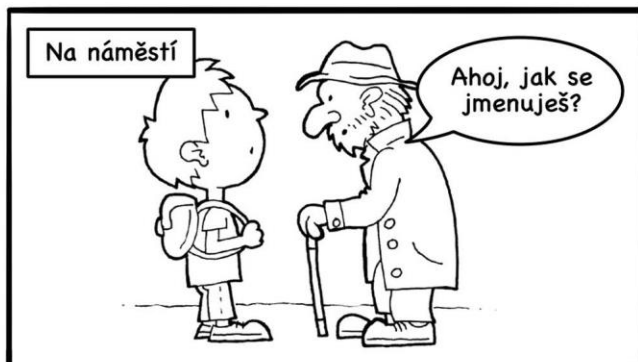

SOCIÁLNÍ SÍŤ

PRACOVNÍ LIST 7.

Přečti si s rodiči komiks o Petrovi, neznámém dědovi a Monice. Bavte se spolu třeba o tom, proč Petr nechce říct neznámému dědovi svoje příjmení, ale Monice z internetu ho klidně prozradí? A proč Monice fotku pošle, ale dědovi ji nedá? Poslední obrázek komiksu chybí – najdeš ho v metodické příručce pro rodiče. Dřív, než se na něj s rodiči podíváš, si zkus tipnout, jak příběh dopadne.

REALITA

INTERNET

8. Kdo si hraje, nezlobí

Shrnutí dílu: Hra je přirozenou součástí lidského života, s nástupem mobilů a počítačů dostaly hry pouze další rozměr. Při kupování her dbejte na výběr podle věku dítěte. Ačkoli má mnoho her i výukový charakter, nejoblíbenější hry jsou ty spojené s relaxací. Rizika spojená s hraním počítačových her existují, ale neznamená to, že se dotknou každého dítěte, které si občas takovou hru zahraje. Zajímejte se o herní svět vašeho dítěte a pro hraní si nastavte pravidla stejně jako pro používání počítače nebo mobilního telefonu.

Co se do videa nevešlo: Jak již bylo řečeno ve videu, velice populární hrou v České republice je Minecraft. Hra, ve které můžete prakticky cokoli. Těžit uhlí, pěstovat obilí, budovat domy, ale také třeba sociální vztahy. Podle výzkumné zprávy *Fenomén Minecraft v českém prostředí* z roku 2017 je hráčská základna velice široká, co se věkové struktury týče. Větší zájem o hru začínají mít děti ve věku 10 let (8,71%) a vrcholu dosahuje u 13 letých dospívajících (14,03%). Pozornosti neuchází tato hra ale ani dospělým, u lidí starších 18 let se hře věnuje 18,02%. Z výzkumu vyplynulo, že 61,18% rodičů omezuje dětem čas strávený u hry, i přesto ale vysoké procento dětí tráví jen u Minecraftu více než 11 hodin týdně (23, 68%), více než 16 hodin týdně potom 13,73%⁸.

Doporučení k pracovnímu listu: V pracovním listu vás čeká orientační test závislosti na internetu. Jak je v něm ale zmíněno, místo slova „internet“ si můžete doplnit jakékoli jiné slovo označující lidské chování, od používání mobilního telefonu, právě přes hraní počítačových her, až po chování, které s moderní technikou vůbec nemusí souviset (alkoholismus, hladovění, užívání drog...). Pokud by vaše dítě opravdu získalo 5 a více bodů, riziko závislosti u něj nepodceňujte. Možná budete schopni počínající závislost zvládnout sami přenastavením pravidel používání PC her, ať už omezením času či úplným zákazem. Zkuste nabídnout dítěti alternativní program, věnujte mu sami více času, aby se mu případné „abstinenční“ příznaky snášely lépe. Je ale také možné, že vaše dítě je už v takové fázi, kdy na něj neplatí ani rozum, ani prosby, ani výhrůžky. Pak se určitě obraťte na dětského psychologa ve vašem okolí. Začít můžete kontaktováním Pedagogicko-psychologické poradny, která sídlí v každém krajském městě a obvykle má své pobočky i v bývalých okresních městech. Psychologové jsou zde kvalifikovaní a péči máte zdarma. I kvůli tomu tam bohužel bývají delší čekací doby, ale určitě vám alespoň poradí, na jakého jiného psychologa se zkušeností s terapií závislostí se ve vašem okolí obrátit. Hledat můžete samozřejmě i sami na internetu, ale pátrejte i po recenzích, abyste se místo pomoci nedočkali jen šarlatánských postupů za velké peníze.

⁸ KOPECKÝ, KAMIL; SZOTKOWSKI, RENÉ. *Fenomén Minecraft v českém prostředí (výzkumná zpráva)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci – Centrum prevence rizikové virtuální komunikace, 2017. s. 6, 20. [cit. 2018-11-26]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/93-fenomen-minecraft-v-ceskem-prostredi/file>

KDO SI HRAJE, NEZLOBÍ

PRACOVNÍ LIST 8.

Projděte si se svým dítětem následujících 8 otázek, týkající se možné závislosti na internetu. Místo slova „internet“ však můžete samozřejmě doplnit pojem „hraní počítačových her“, „užívání mobilního telefonu“ nebo jiné chování, které vám přijde rizikové. Pokud na 5 a více otázek vaše dítě odpoví ANO, uvažovali bychom o návštěvě dětského psychologa, který může vašemu dítěti pomoci s počínající nebo s již rozvinutou závislostí.

ORIENTAČNÍ TEST ZÁVISLOSTI NA INTERNETU

1. Zabýváš se často internetem (přemýšlíš o předchozí on-line aktivitě nebo přemýšlíš o svém příštím internetovém počínání)?

ANO NE

2. Máš potřebu používat internet stále delší dobu, abys byl spokojený?

ANO NE

3. Snažíš se opakovaně neúspěšně kontrolovat, omezit nebo ukončit své užívání internetu?

ANO NE

4. Jsi neklidný, náladový, skleslý nebo podrážděný, když se pokusíš omezit užívání internetu nebo s ním přestat?

ANO NE

5. Zůstáváš připojen déle, než jsi původně zamýšlel?

ANO NE

6. Vystavil jsi se riziku, že ztratíš důležitý vztah, nestihneš se naučit na písemku nebo zmeškáš důležitou akci kvůli internetu?

ANO NE

7. Lžeš své rodině, kamarádům či jiným lidem, abys utajil rozsah svého zaujetí internetem?

ANO NE

8. Používáš internet jako únik od problémů nebo k úlevě při špatné náladě (např. při pocitech bezmoci, viny, úzkosti, napětí)?

ANO NE

9. Kyberšikana

Shrnutí dílu: Kyberšikana je soustavné trápení někoho druhého přes mobil, počítač a internet. Jde o urážky, vydírání, vyhrožování, posmívání a jiné nevhodné chování vůči oběti. Kyberšikana působí své oběti trauma 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, neexistuje proti ní 100% ochrana. Důsledky mohou být pro oběť fatální, bohužel někdy končí její sebevraždou. Proto je nutné oběti pomoci, třeba jen tím, že o pomoc požádáme někoho dalšího. O pomoc se nebojte říct ani v případě, že máte doma agresora. I jeho rodina může pociťovat velký stres ze spáchané kyberšikany.

Co se do videa nevešlo: Mediálně známý je případ kanadské dívky Amandy Todd, která se stala obětí kyberšikany. 7. září 2012 nahrála na YouTube dnes již fenomenální video s názvem „*My story: Struggling, bullying, suicide, self harm*“⁹, ve kterém svůj boj s kyberšikanou popisuje pomocí textu psaného na kartičkách. Prosila v nich o pomoc. Nepřišla. O měsíc později našli Amandu doma oběšenou. Bylo jí 16 let. Za těch 6 let má video již skoro 13 milionů shlédnutí. Existuje i verze s českými titulky, stačí do vyhledávacího řádku na YouTube zadat „Amanda Todd“. Menší děti by toto video mohlo zbytečně vyděsit, vy si ho ale určitě pusťte. Během 8 minut, které video trvá, pochopíte nejen průběh kyberšikany, ale hlavně její absurdnost, zbytečnost a bolestivost.

Doporučení k pracovnímu listu: V pracovním listu ke kyberšikaně se seznámíte s Kubou, který se stal obětí kyberšikany. Níže najdete jeho příběh, který přečtete dětem dříve, než začnete dělat na pracovním listu. Vaše dítě se díky příběhu snáze vžije do Kubových pocitů a více si uvědomí, že kyberšikana opravdu není legrace. Příběh nemá jednoznačný konec. Zkuste si vymyslet svůj vlastní, nejlépe šťastný.

Na konci pracovního listu jsou i tři volné řádky, kam můžete vypsát kontakty na tři linky bezpečí. Na těchto linkách pracují proškolení pracovníci, kteří jsou schopní a ochotní pomoci každému (nejen) dítěti, které si neví ve své životní situaci rady a bojí se svěřit rodičům nebo jiným blízkým osobám. Nechte své dítě tyto kontakty najít na internetu, nikdy nevíte, kdy se vám nebo vašemu dítěti bude tato dovednost hodit.

Příběh o Kubovi

Kuba byl veselý kluk, který chodil do 5. třídy. Ve třídě sice nikdy nebyl za hvězdu, ale měl tam své tři kamarády, se kterými se vídal i po škole a byli fajn parta. Sám Kuba nikomu neubližoval, naopak, spíš bránil druhé, hlavně holky, když jim ubližovali jejich třídní zlobiči, Jarda s Tomášem.

⁹ TheSomebodytoknow. *My story: Struggling, bullying, suicide, self harm*. In: *YouTube* [online]. 7. 9. 2012 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vOHXGNx-E7E>

Jednou šel Kuba po škole se svými kamarády do skateparku. Moc to na prkně ještě neuměli, ale vzájemně si pomáhali a hecovali se, aby se v jízdě zlepšovali. Kuba chtěl vyzkoušet jeden trik se skatem na zábradlí. Ale jak to tak bývá, začátky bývají krušné, a tak i Kuba ze skatu spadnul a namlel si pusy. Nestalo se nic hrozného, jen si narazil ruku a odřel koleno. Takových pádů se v parku ten den stalo už několik, ale bohužel pro Kubu, jen ten jeho natočili Jarda s Tomášem od nich ze třídy na mobil a okamžitě ho sdíleli na YouTube pod titulkem „Největší debil ve skateparku“. Než Kuba došel z parku domů, shlédlo video už několik desítek lidí, někteří z nich nechali pod videem posměšné komentáře jako třeba „Tvl, že na to prkno vůbec lezel!“, „Tak to je komik, bulí jak malá holka!“, „Heh, takovej lůzr, jak si mohl myslet, že to zvládne?“ „Nóó, pán je profík!!! Až si budu chtít rozbít čumák, určitě se ho zeptám na radu!“ Chudák Kuba na ty komentáře koukal a vůbec nechápal, co se to děje. Vždyť ty lidi vůbec neznal a oni ho hned tak odsuzují? Nejhorší ale snad bylo, že jeden komentář tam nechal i jeho nej kámoš, se kterým v tom skateparku byl. Sice napsal jen „Kuba se vytáh! 😊“, ale Kubu to bolelo snad víc, než všechny další komentáře dohromady. Rozhodl se, že dneska už to řešit nebude, že se radši půjde vyspat a ráno promyslí, co dál. Usnout se mu ale dlouho nedařilo. Začaly mu chodit smsky od spolužáků, kteří už se taky nad videem pobavili. V těch zprávách se mu posmívali a chtěli po něm, aby podobný trik zopakoval na zábradlí zítra ve škole. Kubovi ukápla první slza. Proč ho tak trápí? To jim to přijde vtipný? Ráno mu to všechno připadalo jako zlý sen, ze kterého se nejde probudit. Ještě před odchodem do školy zkoukl YouTube a viděl tu spoušť. Posměšné komentáře už se daly počítat na stovky. Kubovi se udělalo špatně, celý se rozklepal, slzy tekly proudem. Ještě štěstí, že rodiče už odešli do práce a neviděli ho. Nechtěl jim to ukazovat, styděl se. Sebral poslední zbytky odvahy a vydal se do školy. Koukal do země, co kdyby ho někdo poznal a smál se mu tváří v tvář? Ve škole si ten den zažil peklo. Spolužáci si z něj utahovali a jeho kamarádi nechápali, proč si to Kuba tak bere. Vždyť je to jenom sranda, ne? Pro Kubu ne. Nerozuměl tomu, co se to kolem něj děje. Byl terčem posměchu, ztratil kamarády, před rodiči se musel přetvařovat. Nejen ten den. Ale i mnoho dalších. Kyberšikana přerostla i v šikanu v realitě, tváří v tvář. Kuba se den za dnem uzavíral víc a víc do sebe. I rodiče už si všimli změny v jeho chování. Jednou večer za ním přišla mamka do pokoje. Kuba si narychlo utřel slzy, aby to neviděla. Ale ona to viděla. „Kubíku, co tě trápí?“ oslovila ho něžně a objala ho kolem ramen. Kuba se rozplakal. Chtěl by jí to všechno říct, ale zároveň se bál, že ho odsoudí. Co myslíš ty, měl by se mamčině svěřit? Jak by podle tebe měl příběh dopadnout?

KYBERŠIKANA

PRACOVNÍ LIST 9.

Rodiče ti před chvílí přečetli příběh Kuby, který se stal obětí kyberšikany. Kuba pláče. Zkus spolu s rodiči přijít na pocity, které teď asi Kuba zažívá a napiš je do prázdných řádků kolem Kuby. Jeden už jsme vyplnili za tebe, ale jistě vymyslíš ještě dalších deset.

SMUTEK

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kuba potřebuje pomoc, aby se cítil lépe. Co všechno pro něj můžeš udělat, aby přestal plakat a zase se usmíval? Co pomáhá tobě, když jsi smutný?

OBJETÍ

.....

.....

.....

.....

.....

Tip: Dokázal bys na internetu najít telefonní čísla nebo e-mailové adresy na alespoň 3 linky bezpečí? Napiš je sem:

- 1)
- 2)
- 3)

10. Fotím, tedy jsem

Shrnutí dílu: Fotografie si dnes už skoro ani netiskneme, místo papírových fotoalb si své fotky necháváme v počítači, nebo je sdílíme ve veřejných galeriích. I z tohoto důvodu se ale stáváme víc zranitelní a měli bychom nejdřív přemýšlet, která fotka je vhodná ke zveřejnění, a která nikoli. Mezi ty zapovězené byste měli zařadit skupinové fotografie, u kterých nemáte souhlas se zveřejněním od všech vyfocených, selfička pořizovaná na nebezpečných místech, nefotíte si ani výhled z okna svého domu. Naprostý zákaz by se měl vztahovat na pořizování nahých nebo vyzývavých fotek. Nikdy nevíte, kdo je použije proti vám nebo vašim dětem.

Co se do videa nevešlo: Fenomémem ve sdílení fotek je v současnosti bez pochyby sociální síť Instagram. Počet uživatelů už přesáhl jednu miliardu¹⁰. Mají tu účty nejen „obyčejní smrtelníci“, ale také celebrity, rádoby celebrity, ale i takoví velikáni svého oboru, jako je třeba National Geographic. Fotek zde najdete všeho chuť, lidé sdílí fotky svého oběda, vypracovaných břišních svalů, interiéry domova, selfie, ale také umělecké fotky. Platí zde nepsané pravidlo, že čím víc „in“ fotky nahrajete, tím více sbíráte „lajků“ a sledujících. A o to jde. Lidé fotí, aby zaujali, ne proto, aby vytvořili kvalitní fotografii. Fotograf Jan Rybář tento fakt popisuje na svém blogu Fotoguru takto: *„Fotografovat znamená vytvářet trvalejší emoce, před tím není úniku. Fotografovat na Instagram proti tomu znamená vytvářet okamžité emoce pro okamžitou spotřebu. Instagram prostě vyžaduje něco jiného: kdo chce uspět, musí zasvítit, musí maximálně využít těch pár zlomků vteřiny, kde má šanci zaujmout většinou často zcela neznámé diváky.“*¹¹ Ač kvalita většiny fotek na Instagramu nebude na výhru v Czech Press Photo, důležité je, abyste vy ani vaše děti nesdíleli fotky vyloženě rizikové.

Doporučení k pracovnímu listu: V posledním pracovním listu najdete pět typů rizikových fotografií. Vyjma jednoho jsme jejich rizika probrali ve stejnojmenném videu. O posledním typu, recesistické fotce, si něco málo povězme teď. Tyto fotky mají všichni rádi, jsou vtipné, nečekané, většinu lidí pobaví. Pokud zvěčníme sami sebe v nějaké komické situaci, dáváme tím navíc najevo i to, že se nebereme příliš vážně, že je s námi legrace. Tyto fotky jsou velmi oblíbené, získávají nejvíce „lajků“ a sdílení. Až sem se jedná o samá pozitiva. Upozorníme ale své děti, že ne všechny komentáře, které se mohou objevit pod takovou fotkou, musí být nutně jen pozitivní. Vezměme si jako příklad fotku z našeho pracovního listu, kde si slečna namatřala obličej pěnou na holení a hlavu si ozdobila natáčkami. Pod touhle fotkou by se klidně mohly vyskytnout i komentáře typu: *„No to je dost, že jsi něčím zakryla ten svůj hnusnej ksicht!“*, *„Vypadáš jak moje babi, ta taky nosí natáčky a musí si holit kníra“* nebo *„Nó, vypadáš líp než normálně, to nos pořád!“*. Někoho by takové komentý nechaly v klidu, a ještě by si s nimi notoval, jiný by se ohradil, a ještě jiný by z toho mohl být fakt smutný, uražený, s pokleslým sebevědomím. I o tom mluvte se svým dítětem, zda mu takový vtípek stojí za to, a jak by případný posměch místo smíchu zvládlo ono samo.

¹⁰ [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://instagram-press.com/blog/2018/09/24/statement-from-kevin-systrom-instagram-co-founder-and-ceo/>

¹¹ RYBÁŘ, JAN. *Proč je Instagram nebezpečný (a proč ho mám rád)*. © 2013-2018 FotoGuru.cz [online]. 20. 11. 2018. [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://www.fotoguru.cz/instagram-a-fotografovani/>

FOTÍM, TEDY JSEM

PRACOVNÍ LIST 10.

Podívej se s rodiči na následující fotografie. Ačkoliv se na nich lidi usmívají a jsou spokojení, v reálném životě bychom podobné typy fotek neměli buď raději vůbec fotit, nebo je sdílet na internetu jen tak. Přijdeš na to, proč tě takovéto fotky můžou dostat do průšvihů?

Poznámka: Použité fotografie byly pro účel vytvoření pracovního listu zakoupeny ve veřejné fotogalerii Samphotostock.cz.